

ยุทธศาสตร์กระป๋อง
ปี 2555 – 2559 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9

1. ข้อมูลพื้นฐานและสถานการณ์การผลิตกระป๋อง

1.1 ข้อมูลจำนวนกระป๋องในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ปี 2532-2554

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวนกระป๋อง							
		พ.ศ.2552		พ.ศ.2553		พ.ศ.2554		พ.ศ.2555	
		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
1	สงขลา	4,431	355	4,153	342	5,360	436	4,578	351
2	สตูล	373	91	801	176	864	185	584	146
3	ตรัง	919	169	494	127	518	132	377	107
4	พัทลุง	2,677	231	3,079	277	4,802	437	4,018	392
5	ปัตตานี	1,097	361	1,136	224	1,530	283	1,586	296
6	ยะลา	2,154	349	1,606	443	1,485	406	1,155	324
7	นราธิวาส	4,001	763	5,010	896	4,976	915	4,701	880
รวม ปศุสัตว์เขต 9		15,652	2,319	16,279	2,485	19,535	2,799	16,999	2,496

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์

1.2 จำนวนกระป๋อง ในปี 2555 จำนวนกระป๋องในพื้นที่เขต 9 จำนวน 16,999 ตัว เกษตรกร 2,496 ราย เมื่อพิจารณาแล้วการเลี้ยงกระป๋องภาพรวมของประเทศไทยจะลดลง และในพื้นที่จังหวัดเขต 9 จะพบจำนวนกระป๋องลดลงจาก ปี 52 จำนวนกระป๋อง 15,652 ตัว ปี 53 จำนวนกระป๋อง 16,279 ตัว ปี 54 จำนวนกระป๋อง 19,535 ตัว และปี 55 จำนวนกระป๋อง 16,999 ตัว โดยจังหวัดที่มีกระป๋องมากที่สุดได้แก่ จังหวัดนราธิวาส 4,701 ตัว รองลงมาคือจังหวัดสงขลา จำนวน 4,578 ตัว และจังหวัดพัทลุง จำนวน 4,018 ตัว ตามลำดับ

1.3 จำนวนผู้เลี้ยงกระป๋องในพื้นที่เขต 9 ในปี 2555 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงกระป๋องทั้งหมด 2,496 ครัวเรือน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 880 ราย รองลงมาจังหวัดพัทลุง จำนวน 392 ราย และจังหวัดสงขลา จำนวน 351 ราย ตามลำดับ

1.4 ข้อมูลพื้นฐาน

1.4.1 ข้อมูลกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชนอาชีพเลี้ยงกระป๋อง

- ปศุสัตว์จังหวัดเขต 9 มีกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงกระป๋องบ้านบางโพง ของนายอรณพ บิลละหรี จำนวนสมาชิกทั้งหมด 7 ราย ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 80/2 หมู่ 10 ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนไทยของสมาชิก ทั้งหมด 94 ตัว

1.4.2 ข้อมูลเกษตรกรเครือข่ายเลี้ยงกระป๋อง

- ข้อมูลเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงกระป๋อง ของปศุสัตว์จังหวัดเขต 9 ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส

จำนวนเกษตรกร 48 ราย

1.4.3 ข้อมูลฟาร์มกระป๋องปลอดโรค

- ไม่มีข้อมูลฟาร์มกระป๋องปลอดโรค

1.4.5 ข้อมูลฟาร์ม กระป๋องมาตรฐาน

- ไม่มีข้อมูลฟาร์มกระป๋องมาตรฐานในพื้นที่ของปศุสัตว์จังหวัดเขต 9

1.4.6 ข้อมูลฟาร์มผลิตและกระจายพันธุ์กระป๋อง

- ข้อมูลฟาร์มผลิตและกระจายพันธุ์กระป๋อง มีทั้งหมด 13 ฟาร์ม แบ่งเป็นจังหวัดยะลา จำนวน 4 ฟาร์ม และจังหวัดปัตตานี จำนวน 9 ฟาร์ม

1.4.7 ข้อมูลฟาร์มตัวอย่าง/ฟาร์มสาธิตกระป๋อง

- ข้อมูลฟาร์มตัวอย่าง ได้แก่ โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่าง บ้านรอดันบาตู ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส จำนวน 1 ฟาร์ม

1.4.8 ข้อมูลโรงฆ่า/ชำแหละ กระป๋อง

- ไม่มี

1.4.9 ข้อมูลเลี้ยงจำหน่าย กระป๋อง

- ไม่มี

1.4.10 ข้อมูลสถานการณ์และราคา กระป๋อง

- ราคาขายกระป๋องมีชีวิต เฉลี่ย/กก. 71.36 บาท

2. ข้อเท็จจริง

2 .1 ข้อมูลด้านการผลิต

(1) จำนวน กระป๋อง จำนวนกระป๋องในพื้นที่เขต 9 ในปี 2555 จำนวน 16,999 ตัว คิดเป็นร้อยละ 1.37 ของจำนวนกระป๋องทั้งหมดในประเทศ

(2) สัดส่วนฝูง กระป๋อง ในปี 2555 ได้จำแนกสัดส่วนฝูง กระป๋อง พบว่าร้อยละ 31.41 เป็นเพศผู้ และร้อยละ 68.58 เป็นเพศเมีย โดยแบ่งเป็นกระป๋องแรกเกิด-กระป๋องสาว ร้อยละ 45.87 และกระป๋องตั้งท้องแรกขึ้นไปร้อยละ 22.71 ของกระป๋องทั้งหมดในเขตพื้นที่ เขต 9

(3) เกษตรกรผู้เลี้ยง กระป๋องพื้นที่เขต 9 ในปี 2555 มีจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยง กระป๋อง ทั้งหมด 2,496 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.89 ของเกษตรกรที่เลี้ยง กระป๋องของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย โดยจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงมากที่สุดได้แก่จังหวัดนราธิวาส จำนวนเกษตรกร 880 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31 รองลงมาจังหวัดพัทลุง จำนวน 392 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.14 และจังหวัดสงขลา จำนวน 351 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.13

(4) แหล่งเลี้ยง กระป๋องพื้นที่เขต 9 ในปี 2555 จำนวน กระป๋องที่มีมากที่สุดได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 4,701 ตัว คิดเป็นร้อยละ 27.65 รองลงมาจังหวัดสงขลา 4,578 ตัว คิดเป็นร้อยละ 26.93 และจังหวัดพัทลุง จำนวน 4,018 คิดเป็นร้อยละ 23.63

(5) ระบบการเลี้ยง เป็นระบบการเลี้ยงผสมผสานการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เพื่อพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นระบบคุณค่า มากกว่า มูลค่า ผู้เลี้ยงมีวัตถุประสงค์เป็นออมทรัพย์ หลักประกันความเสี่ยงของครอบครัว ขายเป็นรายได้ในยามฉุกเฉิน เลี้ยงเพื่อผลิตมูลนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์ มีส่วนน้อยที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงาน

(6) การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเกษตรกร ชาวนามีการใช้เครื่องจักร (รถไถนา) เพิ่มขึ้น เลิกใช้แรงงาน กระป๋องไถนา จึงไม่ให้ความสำคัญ กระป๋อง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เลี้ยง กระป๋องเป็นอาชีพ จึงไม่ให้ความสนใจด้านการจัดการเลี้ยงดู การปรับปรุงพันธุ์ การป้องกันกำจัดโรค ทำให้ กระป๋องให้ผลผลิต

ต่ำ ไม่เพียงพอต่อการบริโภคและทำให้จำนวน กระจับปี่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และไม่มีพื้นที่เพียงพอต่อการเลี้ยง กระจับปี่ เนื่องจากใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกพืชมากกว่าใช้พื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์

3.ข้อมูลด้านการแปรรูป ในปี 2555 ในพื้นที่เขต 9 ยังไม่มีโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ กระจับปี่

4.ข้อมูลด้านการตลาด

4.1 ตลาดภายในประเทศ

- ด้านการบริโภค เนื้อ กระจับปี่ทั้งหมดใช้บริโภคภายในประเทศ ความต้องการบริโภคเนื้อ กระจับปี่สูงกว่าการผลิต

- ด้านราคา พบว่า กระจับปี่ มีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกรมการค้าภายใน พบว่าราคา กระจับปี่มีชีวิตที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจาก 37.10 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2547 เป็น 45.34 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2551 เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.5 ต่อปี และราคา กระจับปี่มีชีวิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด

- ด้านวิธีการตลาด มีระบบการจำหน่ายจนถึงผู้บริโภคสุดท้ายหลายขั้นตอนผลตอบแทน ผู้จำหน่ายสุดท้ายมากกว่าเกษตรกรผู้ผลิตขั้นต้น

4.2 ตลาดต่างประเทศ

- การนำเข้า
- การส่งออก

5.ข้อมูลด้านสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม

1. ประเพณี วัฒนธรรม ที่เกี่ยวกับ กระจับปี่ ค่อยๆหายไป เนื่องจากไม่มีการสืบสาน ถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านที่เกี่ยวกับ กระจับปี่ถูกทอดทิ้ง

2. เกษตรกรใช้แรงงาน กระจับปี่ เพื่อการไถนาหรือการเกษตรอื่นๆ ลดลง เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงสังคมทางการเกษตร มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรแทนการใช้แรงงาน กระจับปี่

6. การวิเคราะห์ SWOT Analysis

6.1 จุดแข็ง (Strengths)

- (1) กระจับปี่เป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย เหมาะสมกับการเลี้ยงกับเกษตรกรรายย่อย อยู่ในวิถีชีวิตระบบการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง
- (2) กระจับปี่ผลิตมูลใช้ปุ๋ย ใช้แรงงานแทนการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ทำให้ลดค่าใช้จ่ายของเกษตรกรรายย่อย
- (3) กระจับปี่เป็นสัตว์ที่มีความสามารถใช้อาหารหยาบคุณภาพต่ำได้ดี
- (4) เนื้อ กระจับปี่สามารถใช้ทดแทนเนื้อโคได้
- (5) กระจับปี่ยังมีความสำคัญพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- (6) หนัง กระจับปี่เป็นหนังที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาด
- (7) เนื้อ กระจับปี่มีไขมันและโคเลสเตอรอลต่ำ เหมาะที่จะเป็นเนื้อคุณภาพตอบสนองตลาดเฉพาะ
- (8) กระจับปี่เป็นสัตว์ที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

6.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

- (1) เกษตรกรผู้เลี้ยง กระจับปี่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย
- (2) เกษตรกรผู้เลี้ยง กระจับปี่ขาดการรวมกลุ่ม หรือการสร้างเครือข่าย
- (3) เกษตรกรผู้เลี้ยง กระจับปี่ส่วนใหญ่ไม่ได้เลี้ยง กระจับปี่เป็นอาชีพหลัก จึงขาดความสนใจในการดูแลเอาใจใส่ด้านการปรับปรุงพันธุ์ และด้านการป้องกันโรคระบาด อย่างจริงจัง

- (4) เกษตรกรไม่มีการคัดเลือกพ่อพันธุ์ กระจับปี่เพื่อไว้ใช้ผสมพันธุ์
- (5) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญในการปลูกพืชอาหารสัตว์ พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ สาธารณะถูกบุกรุก ทำให้ กระจับปี่ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ เจริญเติบโตช้า มีความสมบูรณ์พันธุ์ต่ำ และขาดการจัดการฝูงที่เหมาะสม
- (6) อัตราการตายของลูก กระจับปี่ยังสูง
- (7) ขาดการศึกษา วิจัยในชุมชนแบบเกษตรกรมีส่วนร่วม
- (8) ขาดการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าผลผลิตของ กระจับปี่ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยง
- (9) กระจับปี่ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างเลี้ยงแบบปล่อยฝูง ไม่เชื่อง คุร้าย
- (10) การฉีดยาป้องกันโรค กระจับปี่ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างทำได้ยาก เนื่องจากเลี้ยงแบบปล่อยฝูง

6.3 โอกาส (Opportunity)

- (1) เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ปุ๋ยเคมีราคาแพง รัฐบาลรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกร หันกลับมาใช้แรงงาน กระจับปี่ เพื่อการทำนาเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- (2) รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเรื่องเกษตรกรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ มีการส่งเสริม สนับสนุนการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี โดยส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโค-กระจับปี่ และใช้มูลโค-กระจับปี่ เพื่อนำมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน สอดคล้องกับนโยบายเกษตรกรอินทรีย์
- (3) ประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการ กระจับปี่มีชีวิตค่อนข้างสูง
- (4) เนื้อ กระจับปี่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลรักษาสุขภาพ
- (5) หนัง กระจับปี่เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6.4 อุปสรรค/ภัยคุกคาม (Threats)

- (1) ผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) จะมีการนำเข้าเนื้อโคและเครื่องในเข้ามาใช้ บริโภคในประเทศเพิ่มขึ้น จะทำให้ราคา กระจับปี่ลดลง
- (2) การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 กระจับปี่อาจทะลักไปต่างประเทศ จนไม่เหลือฐานแม่พันธุ์สำหรับการผลิตในประเทศ
- (3) การส่งเสริมจากภาครัฐบางโครงการทำให้เกษตรกรเลิกเลี้ยง กระจับปี่ เนื่องจากมีปัญหาพื้นที่เลี้ยงหรือเป็นทางเลือกอาชีพที่มีความหวังด้านรายได้สูงกว่า เช่น การปลูกยางพารา ปลูกปาล์มน้ำมัน ทำให้เกษตรกรขายกระจับปี่ยกฝูงไปเป็นจำนวนมาก
- (4) กฎ ระเบียบบางอย่าง ยังไม่เอื้ออำนวยในการส่งเสริม พัฒนาอาชีพการเลี้ยง กระจับปี่
- (5) เกิดโรคระบาดและภัยธรรมชาติ

2. วิสัยทัศน์

“พัฒนาการผลิต เสริมสร้างวิถีชีวิตผู้เลี้ยงกระจับปี่ อย่างยั่งยืน”

3. พันธกิจ

- 1) พัฒนาระบบการผลิตกระจับปี่เป็นการค้า
- 2) สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกร มีการอนุรักษ์ และพัฒนากระจับปี่อย่างยั่งยืน
- 3) เพิ่มขีดความสามารถการผลิตกระจับปี่ของเกษตรกร
- 4) ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างทัศนคติ ประโยชน์ของการเลี้ยง กระจับปี่ ให้สาธารณชนรับรู้ อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

- 5) สร้างความตระหนักถึงคุณค่า แก่เกษตรกรและเยาวชน ในการพัฒนาการเลี้ยงกระบือ
- 6) บูรณาการกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เป็นการประสานความร่วมมือแบบพหุภาคี

4. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาการเลี้ยงกระบือไปสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคง
- 2) เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และพัฒนาให้มีการเลี้ยงกระบือเพิ่มขึ้น
- 3) เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้เลี้ยงกระบือ
- 4) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตกระบือของเกษตรกร

5. เป้าหมาย

- 1) สร้างกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยง กระบือ ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้มีการเลี้ยง กระบือ เพิ่มขึ้น ปีละ 1 กลุ่ม/จังหวัด
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกระบือในกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี

6. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- (1) มีจำนวนกระบือเพิ่มขึ้น
- (2) มีกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยง กระบือที่เข้มแข็งเพิ่มขึ้น

7. ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

ในการดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ กระบือ ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน แนวทางพัฒนา และเป้าหมายสุดท้ายเมื่อสิ้นแผนยุทธศาสตร์ โดยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาระบบการผลิต กระบือเป็นธุรกิจส่งเสริมการตลาดและการแปรรูป
2. การอนุรักษ์พัฒนากระบือและวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับกระบือ
3. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกระบือสนับสนุนการผลิตเป็นการค้าและการอนุรักษ์
4. การศึกษาวิจัยเพื่อการสนับสนุนการผลิตกระบือเป็นการค้าและการอนุรักษ์

โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ มีรายละเอียด ได้แก่

1. การพัฒนาระบบการผลิตกระบือเป็นธุรกิจส่งเสริมการตลาดและการแปรรูป

1) สนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้สามารถควบคุมปริมาณการผลิต และทำหน้าที่ด้านการตลาดแทนสมาชิก เพื่อสร้างอำนาจต่อรองด้านการตลาด โดยสร้างเครือข่ายระบบการผลิต ให้เชื่อมโยงกับระบบการตลาด

2) จัดทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยง กระบือ และจัดตั้งศูนย์สารสนเทศ กระบือ เพื่อให้ทราบข้อมูลด้านการผลิตและความต้องการของตลาดกระบือ

3) สนับสนุนการจัดตั้งตลาดกลาง กระบือ เพื่อการส่งออก เพื่อควบคุมปริมาณและคุณภาพ การส่งออก รวมทั้งกระตุ้นการเลี้ยงกระบือในประเทศให้สูงขึ้น

4) ดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตกระบือเนื้อ กระบือพันธุ์เพื่อการส่งออก โดยร่วมมือกับสถาบันการเงิน เป็นโครงการดอกเบี้ยต่ำมีระยะเวลาส่งชำระเงินต้นและดอกเบี้ยสอดคล้องกับการให้ผลผลิตของ กระบือแม่พันธุ์

5) สนับสนุนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระบือเพื่อเพิ่มมูลค่า

6) ประชาสัมพันธ์คุณภาพที่ดีของเนื้อ กระบือ เพื่อให้เกิดการยอมรับในการบริโภคและราคาที่เหมาะสมตามความเป็นจริง

7) ปรับปรุง ระเบียบการปฏิบัติเพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ให้เอื้ออำนวยต่อระบบการตลาด

2. การอนุรักษ์พัฒนากระบือและวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับกระบือ

ด้านการอนุรักษ์และพัฒนากระบือ มีมาตรการและกลไกการดำเนินงานโดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เลี้ยงกระบือ ให้มีแรงจูงใจในการอนุรักษ์และให้ประโยชน์กระบืออย่างยั่งยืนเพื่อคงฐานแม่พันธุ์ในการผลิตลูกตั้งนี้

- 2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือรายเดิมให้ร่วมพัฒนาการเลี้ยงกระบืออย่างยั่งยืน โดย
  - 1) สนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงกระบือ
  - 2) จัดกระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกร
  - 3) สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนให้กลุ่มเกษตรกร นำไปบริหารจัดการพัฒนาการเลี้ยงกระบือตามแผนงาน/โครงการของกลุ่มที่ได้ร่วมกันคิดจากการทำเวทีชุมชน
  - 4) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้กลุ่มต้นแบบ
  - 5) สร้างเครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนากระบือในทุกระดับ โดยจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนากระบือไทยในทุกหมู่บ้านหรือตำบลที่มีศักยภาพเหมาะสม
  - 6) การสนับสนุนการจัดงานสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกระบือ
  - 7) การถ่ายทอดภูมิปัญญากระบือ สู่บุคคลทั่วไป และเยาวชนรุ่นหลัง
    - 7.1) บรรจุหลักสูตรการเลี้ยงกระบือ สู่บุคคลทั่วไป และเยาวชนรุ่นหลัง
    - 7.2) จัดตั้งโรงเรียนศูนย์กลางการเรียนรู้ เรื่องกระบือในชุมชน เป็นการศึกษาอบรมในระบบในแหล่งที่เหมาะสม
    - 7.3) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ ให้ผู้คนตระหนักถึงคุณค่าของ กระบือ
    - 7.4) ส่งเสริมการอนุรักษ์เครื่องมือ เครื่องใช้และพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้กับ กระบือ
    - 7.5) จัดงาน กระบือแห่งชาติประจำปี โดยจัดประกวดในระดับพื้นที่อย่างกว้างขวางแล้วนำมาแข่งขันในระดับชาติเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรและคนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญในการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ และการอนุรักษ์สายพันธุ์กระบือที่ได้ชื่อว่าเป็นกระบือปลักที่ใหญ่ที่สุดในโลก
    - 7.6) สงวนรักษาแม่พันธุ์ กระบือ โดย
      - 1) ให้มีการกำกับ ดูแล บังคับใช้กฎหมาย และลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการฆ่า กระบือ อุ้มท้องและกระบือเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ เพื่อรักษาแม่พันธุ์ไว้ขยายพันธุ์
      - 2) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้การอนุรักษ์พันธุ์กรรมกระบือพันธุ์พื้นเมืองและไม่บริโภคลูกกระบือในท้อง

3. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกระบือสนับสนุนการผลิตเป็นการค้าและการอนุรักษ์โดยมีมาตรการและกลไกการดำเนินงานดังนี้

- 1) ด้านการปรับปรุงพันธุ์ สนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์ กระบือ ของเกษตรกรโดยสร้างเครือข่าย จัดหาพ่อกระบือ พันธุ์ดีสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ และกระจายกระบือพันธุ์ดี โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมมากขึ้น
- 2) ดำเนินโครงการขยายพันธุ์โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วทันกับความต้องการที่สูงขึ้น
- 3) ด้านอาหารสัตว์ สนับสนุนการใช้พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหาร กระบือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต โดยให้เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้ปลูก/ผลิต/จำหน่าย
- 4) ด้านการพัฒนาสุขภาพสัตว์ กำหนดแผนปฏิบัติการเชิงรุกด้านสุขภาพสัตว์ เพื่อป้องกันโรคพยาธิที่มีผลกระทบต่อการผลิตกระบือ รวมทั้งโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน เพิ่มศักยภาพการตรวจสอบวินิจฉัยโรคสัตว์ในท้องปฏิบัติการณ์

4. การศึกษาวิจัย เพื่อสนับสนุนการผลิตระปือเป็นการค้าและการอนุรักษ์

สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยในชุมชนแบบเกษตรกรรมมีส่วนร่วม มีมาตรการการและกลไกการดำเนินงานดังนี้

4.1 ศึกษาวิจัยเร่งด่วน ได้แก่

- 1) การศึกษาวิจัยการใช้แรงงานระปือในระบบการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ และประโยชน์อื่นๆ จากระปือ
- 2) การศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาด
- 3) การศึกษาวิจัยระบบการฆ่าและการแปรรูปเนื้อและหนังระปือเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ
- 4) การศึกษาวิจัยด้านคุณค่า และมูลค่าของระปือ
- 5) การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงระปือ
- 6) การศึกษาวิจัยการแปรรูปเนื้อและหนังระปือเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ

4.2 ศึกษาวิจัยองค์ความรู้ ได้แก่

- 1) ศึกษาวิจัยหรือพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์ อาหาสัตว์ โรคสัตว์ เทคโนโลยีชีวภาพและการจัดการต่างๆ เพื่อการเพิ่มผลผลิต
- 2) การศึกษาวิจัย และพัฒนาระบบสารสนเทศระปือ
- 3) การศึกษาวิจัยและการใช้สมุนไพรที่ใช้กับระปือ

5. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) ในระยะปี 2555-2559 คาดว่าจะมีลูกระปือเกิดขึ้นตามโครงการยุทธศาสตร์ รวมจำนวน 85,000 ตัว คิดเป็นมูลค่า 1.275 ล้านบาท
- 2) คาดว่าจะได้มูลระปือสำหรับผลิตปุ๋ยคอกจากระปือ จำนวน 85,000 ตัว ตัวละ 2 ตัน รวม 170,000 ตัน มูลค่าตัวละ 1,000 บาท เป็นเงิน 170 ล้านบาท

5.2 ด้านสังคม

- 1) ทำให้ชุมชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น จากการลดรายจ่ายการทำนาโดยการใช้แรงงานระปือ ใช้ปุ๋ยคอกแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และมีรายได้จากการขายระปือเพิ่มขึ้น
- 2) ทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน
- 3) ทำให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเข้มแข็ง

5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

มีการใช้มูลระปือมาผลิตเป็นปุ๋ยคอกใช้แทนปุ๋ยเคมี ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ลดภาวะโลกร้อนและทำให้สุขภาพของชุมชนดีขึ้น จากการทำการเกษตรปลอดสารเคมีและปลอดสารพิษ